

Tadeusz Borkowski, Stefan Jerzak: Polskie Prawo dewizowe

Warszawa 2003 Wydawnictwo DIFIN

W końcu maja br. ukazała się na półkach księgarskich ciekawa pozycja wydawnicza pt. *Polskie Prawo dewizowe*, opracowana przez renomowaną spółkę autorską w osobach dr. Tadeusza Borkowskiego i dr. Stefana Jerzaka, mająca w swym dorobku wiele innych publikacji z dziedziny prawa dewizowego i finansowego. Omawiana pozycja stanowi znaczący przyczynek do praktycznego zapoznania się przez ogół Czytelników z problemami ustawodawstwa dewizowego, na którego obszarze zaszły istotne zmiany w wyniku wejścia w życie z dniem 1 października 2002 r. przepisów Ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. oraz związanych z nią rozporządzeń wykonawczych¹. Ustawa ta – dostosowując polskie regulacje do ustaleń Unii Europejskiej zawartych w Traktacie z Maastricht – dokonała znaczącej segregacji podmiotowej uczestników obrotu dewizowego, tworząc ostatecznie ich pięć grup o różnym statusie dewizowym. Grupy te zostały zintegrowane w dwóch układach. Pierwszy z nich – obejmujący kraje Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – cieszy się pełną swobodą obrotu dewizowego. Drugi – obejmujący kraje trzecie, w tym państwa BIT² – został poddany określonym ograniczeniom obejmującym w szczególności obrót dwustronny pieniądzem portfelowym i kredytowym oraz częściowy pieniądzem depozytowym. Taki dysparytet w określaniu statusu dewizowego tych dwóch grup krajów wynika ze skorzystania przez polskiego ustawodawcę z „zastrzeżeń traktatowych”, dopuszczających możliwość

wprowadzania przez ustawodawcę – w określonych sytuacjach – restrykcji dewizowych.

Ten skomplikowany skądinąd problem segregacji i zakres uprawnień oraz ograniczeń związanych z obrotem dewizowym został przez autorów przedstawiony na przykładach, co ułatwia Czytelnikowi zrozumienie jego istoty. Za niewątpliwą zasługę Autorów należy pochylić uwagę na określenie przez nich tych zastrzeżeń identycznym mianem jak zastosowane przy omawianiu zastrzeżeń wynikających z tekstu Konwencji Genewskiej o wekslach. Autorzy przejęli z niego powszechnie już stosowany termin tzw. rezerwatów, jak również oryginalny podział tych „rezerwatów” na „historyczne”, „prospektywne” i „aplikacyjne”. Należy też zwrócić uwagę na omówienie nowo utworzonego rynku walutowego w kraju i jego uczestników oraz zmienionych podstaw prawnych jego funkcjonowania. Chodzi tu o zniesienie dotychczas występującego dysparytetu między uprawnieniami kantorów i upoważnionych banków w zakresie swobodnego (rynkowego) kupna i sprzedaży wartości dewizowych (w tym szczególności zagranicznych środków płatniczych). Zawarte w ustawie regulacje dotyczą w szczególności zmian w umocowaniu prawnym ich działalności („banki uprawnione” zamiast „banków upoważnionych”) oraz uściślenia ustawowo określonych czynności bankowych (art. 5 ust. 2 pkt 7) z jednoczesnym usytuowaniem w kanale bankowym procedury dokonywania przez uczestników obrotu dewizowego przekazów pieniężnych za granicę oraz rozliczeń w kraju z nierezydentami (art. 5 ust. 2 pkt 10). Wyodrębnienie i uszczegółowienie ten nowej sytuacji na rynku walutowym za pomocą licznych tabel, wykresów i zestawień również można zaliczyć do walorów aplikacyjnych omawianej pozycji.

¹ Dz.U. nr141, poz. 1178.

² BIT – skrót od ang. Bilateral Investment Treaties – oznacza kraje, z którymi Polskę wiążą umowy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji.

Ograniczone rozmiary tej recenzji nie pozwalają bliżej omówić jej innych walorów tematycznych, takich jak: autonomia obrotu dewizowego, kontrola instytucjonalna Narodowego Banku Polskiego, zmienione zasady sprawozdawczości dewizowej czy transgraniczny obrót dewizowy lub penalizacja obrotu dewizowego.

Należy podkreślić, że Autorzy zastosowali w omawianej publikacji technikę prezentacyjną występującą w poprzednich ich książkach tego typu (*Nowe Prawo*

dewizowe, wyd. I – 2000 r. i wyd. II – 2001 r.), licznych artykułach w czasopismach profesjonalnych, nasycając materię treściową elementami graficznymi i ilustracjami. Znakomicie ułatwia to Czytelnikom percepcję skomplikowanej problematyki dewizowej, wśród nich pracownikom banków i innych instytucji finansowych, podmiotów gospodarczych działających na obszarze handlu zagranicznego, jak również uczącej się młodzieży akademickiej.

rec. Adam Szafarczyk